

VEDLEGG

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Forsknings- og høyere utdanningsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

22/1263-

18. mars 2022

Representantforslag 109 S (2021-2022)

Jeg viser til representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Wetrhus Thorsvik, Abid Raja og Guri Melby om å styrke utdanningskvaliteten for studenter under pandemien og følge opp studieprogresjon og undervisningstilbud.

Representantene viser til at covid-pandemien har vært utfordrende for mange studenter, og peker spesielt på det store omfanget av digital undervisning, utfordringer med nettbasert undervisning og at studentene ikke har blitt godt nok integrert i et sosialt studiemiljø.

Dette er en viktig sak for meg, og jeg deler problemforståelsen. I forslaget forutsetter imidlertid representantene at studentene har tapt studieprogresjon under pandemien. Dette er ikke nødvendigvis tilfellet. Andelen bachelorstudenter som gjennomfører på normert tid har økt, både i 2020 og 2021. For studenter på 2-årig master og 5-årig integrert master var det imidlertid en liten nedgang i 2020, men i 2021 er andelen som gjennomfører på normert tid i disse gruppene høyere enn den har vært de siste ti årene.

Det er også viktig å huske på at Studiebarometeret viser at de fleste studentene er fornøyde med studieprogrammet sitt, selv om de er noe mindre fornøyde sammenlignet med tidligere år. At nedgangen ikke er større, kan tyde på at grepene universitetene og høyskolene har tatt for å motvirke de negative effektene av pandemien i stor grad har fungert.

Samtidig bekrefter studentene at de to siste årene har vært tøffe for dem, både sosialt og faglig. Over halvparten mener kvaliteten på utdanningen ikke har vært like god over nett, som den kunne vært fysisk. Det er helt klart at både strenge smittevernstiltak og et stort omfang av digital undervisning over tid har gjort det krevende å være student. Derfor er dette noe vi har hatt, og fortsetter å ha, stor oppmerksomhet på i regjeringen.

Jeg vil videre svare på de to forslagene representantene fremmer.

- 1. Stortinget ber regjeringen vurdere tiltak for å gi mer undervisning med mer kvalitet for å innhente tapt studieprogresjon i forbindelse med pandemien. Dette må skje i dialog med institusjonene for høyere utdanning. En kan i denne vurderingen og dialogen spesielt se på å eventuelt øke antall undervisningstimer, utvide lengden på det akademiske studieåret, legge til rette for en tettere faglig oppfølging av studentene og mulig oppgaveløsning med støtte ifra studentmentorer.**

Universitets- og høyskolelovens § 1-5 første ledd, pålegger institusjonene et ansvar for å sikre at undervisningen holder et høyt faglig nivå, og utøves i overensstemmelse med vitenskapelige og pedagogiske prinsipper, og § 1-6 slår fast at de har et ansvar for å sikre kvaliteten i utdanningene. Faglig oppfølging av studentene og kvalitet i undervisningen inngår som en del av dette ansvaret.

Det er også slik at institusjonene gjennom loven har stor frihet når det gjelder innhold og opplegg for undervisningen. Institusjonene selv har det beste grunnlaget for å vurdere hvilke tiltak som er hensiktsmessige. Tiltakene bør først og fremst bygge på faglige vurderinger og behov. Disse vurderingene er det institusjonene selv som har best forutsetninger for å gjøre. Jeg har tillit til at både faglig oppfølging og kvalitet i undervisningen er høyt prioritert av både underviserne og institusjonene, og at de gjennomfører nødvendige tiltak.

Selv om oppfølgingen av studentene primært er institusjonenes ansvar, har det vært viktig for oss å legge til rette og bidra der vi kan. Både den forrige regjeringen og vi har derfor hatt hyppig dialog med institusjonene om koronasituasjonen. Vi har gjennomført informasjons- og dialogmøter med rektorene ved institusjonene, Universitets- og høgskolerådet, Samskipnadsrådet og studentorganisasjonene. I denne dialogen har vi rettet stor oppmerksomhet på institusjonenes oppfølging av studentene, både faglig og sosialt. Jeg har gjennom disse møtene formidlet tydelige forventninger, og institusjonene har hatt mulighet til å komme med innspill og spørsmål.

I tillegg har Kunnskapsdepartementet i løpet av pandemien også opprettet en ekspertgruppe og en arbeidsgruppe som har levert anbefalinger til tiltak for faglig og sosial oppfølging av studentene og for studieprogresjon og gjennomføring. Institusjonene har deltatt i begge gruppene, og rapportene har gitt råd til universitetene og høyskolene om aktuelle tiltak for å støtte studentene faglig og sosialt. Institusjonene har selv vurdert hvilke tiltak som er relevante og gjennomførbare for egen institusjon.

Blant annet med utgangspunkt i gruppenes anbefalinger er det, av både forrige og sittende regjering, tildelt midler til oppfølging av studentene. Senest i januar 2022 ble det tildelt 93 millioner til institusjonene. Det vil si at institusjonene har hatt midler til å følge opp studentene over tid. De har også opparbeidet seg erfaringer og kunnskap om hva som fungerer og hva som kanskje ikke fungerer. Behovet for tiltak kan variere mellom ulike emner, studieprogram og institusjoner. Da vi foreslo å bevilge midler til dette tidligere i år var det derfor spesielt viktig for oss at institusjonene fikk frihet til selv, i samråd med studentene, å vurdere hvilke tiltak og aktiviteter som best kan sikre god faglig og sosial oppfølging.

2. Stortinget ber regjeringen i dialog med institusjonene for høyere utdanning sikre at alle studenter får fysisk undervisning i minst samme omfang som før pandemien, og samtidig vurdere ytterligere tiltak som støtter mer kvalitet i deling av faglig innhold, nye digitale læringsplattformer og digitalisering av undervisningen.

I dialogen med universitetene og høyskolene har vi delt en tydelig forventning om at institusjonene tilstreber fysisk tilstedeværelse ved undervisning, nå som smittesituasjonen gjør det mulig, og reglene i covid-19-forskriften om smitteverntiltak ved universiteter og høyskoler er opphevet. Vi har god informasjon om at studentene ønsker seg tilbake til campus og fysisk undervisning. Vi vet at mange studenter har opplevd den digitale undervisningen som krevende. Det å møte både underviser og medstudenter fysisk har stor betydning for læringsmiljøet, slik at studentene integreres i både det sosiale og faglige miljøet ved institusjonen.

Omfanget av digital undervisning har vært altfor stort. Valg av undervisningsform skal være en faglig vurdering. Under pandemien har det dessverre vært slik at smitteverntiltakene har vært styrende for undervisernes valg av undervisningsform, heller enn den faglige vurderingen. Selv om vi skal ta med oss erfaringene med digital undervisning fra pandemien, mener jeg fysisk undervisning og oppmøte på studiested absolutt er å foretrekke. Fysisk møte og det å være del av et sosialt miljø og ha tilgang til de ulike arenaer er helt vesentlig for et godt læringsmiljø. Dette gjelder for all type utdanning.

Representantene trekker frem at studentene i Studiebarometeret melder om at kvaliteten i den digitale undervisningen har vært varierende. I Underviserundersøkelsen trekker også underviserne frem at valgene av undervisningsformene under pandemien har påvirket kvaliteten. Underviserne trekker spesielt frem at den studentaktive undervisningen har blitt svekket, og at det har vært en generell avpersonifisering av forholdet mellom underviser og student.

Dette forteller meg at på samme måte som studentene er opptatt av å få undervisning med høy kvalitet, er også underviserne opptatt av å tilby det. Nå som smitteverntiltakene ikke lenger påvirker valg av undervisningsform, vil de faglige vurderingene igjen få veie tyngst. Det vil nok også gjøre at store deler av undervisningen går tilbake til å være fysisk.

Økt kompetanse på digital undervisning kan skape spennende muligheter framover, og dette skal vi selvsagt utnytte. Når institusjonene ikke lenger er nødt til å gjennomføre digital undervisning av smittevernhensyn, kan digitale undervisningsmetoder i stedet brukes der de er best egnet av pedagogiske grunner.

God tilgang på digital teknologi i godt samspill med god utdanningsfaglig digital kompetanse hos dem som underviser, skal og har vi fortsatt å fokus på. Jeg er helt enig med representantene i at dette er viktig.

Det er blitt gjort mye bra digitaliseringsarbeid av både enkeltundervisere og fagmiljøer. Det har blitt lagt ned en enorm innsats for å tilby studentene et best mulig digitalt utdanningstilbud under pandemien. Pandemien har ført til en stor kompetanseutvikling når det gjelder digitalisering og bruk av digitale verktøy i utdanningene. Et hovedfunn fra rapporten *Digital tilstand*, er også at støttemiljøene ved institusjonene er opptatt av å få på plass gode arenaer for kunnskaps- og erfaringsdeling og samarbeid både lokalt og nasjonalt. Dette er også i tråd med strategien for digital omstilling i universitets- og høyskolesektoren.

Representantene etterlyser tiltak som støtter mer kvalitet i deling av faglig innhold, nye digitale læringsplattformer og digitalisering av undervisningen. Dette støtter vi bl.a. gjennom satsninger i Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir.). Gjennom direktoratet finansierer vi programmer som har som formål å øke kvaliteten i utdanningene. Gjennom programmene utforskes det blant annet hvordan vi kan få mer og bedre studentaktiv læring generelt i all utdanning, dette er særlig viktig. Videre må vi for å henge med i tiden og utvikle pedagogisk bruk av digital teknologi i undervisning og digitalt læringsmiljø. HK-dir har likevel begrensede virkemidler. Kontinuerlig pedagogisk innovasjon og utvikling av både fysiske og digitale undervisningsformer må også være en del av den ordinære kjernevirksomheten ved den enkelte høyere utdanningsinstitusjon. Det er helt nødvendig at institusjonene jobber aktivt med både bedre fysisk og digital undervisning.

Oppsummering

Det er helt klart at pandemien har hatt negative konsekvenser for mange studenter, og representantene peker på viktige utfordringer når det gjelder undervisningskvalitet og oppfølging av studentene. Derfor er dette noe vi har hatt, og fortsetter å ha, stor oppmerksomhet på i regjeringen. Som det fremkommer av svarene mine til representantenes forslag, mener jeg at vi har gode strukturer, systemer og virkemidler for å imøtekomme utfordringene som trekkes frem.

Selv om Norge i stor grad har åpnet opp, er ikke effektene av pandemien over. Derfor er det viktig at vi følger godt med på utviklingen og har godt kunnskapsgrunnlag om situasjonen. Vi vil fortsette å følge situasjonen. Dette vil vi også følge med på i styringsdialogen med institusjonene fremover.

Med hilsen

Ola Borten Moe

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur